

Satu Taavitsainen sd ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Mikkelissä toimivan valtakunnallisen Luomuinstituutin toimintaan (180 000 euroa)

Eduskunnalle

Luomuinstituutti on Luonnonvarakeskuksen ja Helsingin yliopiston monitieteinen luomututkija- ja asiantuntijaverkosto. Luomutavoitteiden saavuttamista varten Kataisen hallitus perusti Suomeen Luomuinstituutin vuonna 2012. Luomuinstituutin koordinaatioyksikkö sijaitsee Mikkelissä ja sen valtakunnallisen asiantuntijaverkoston toimijoina on kaikkiaan noin 120 Helsingin yliopiston ja Luonnonvarakeskuksen henkilökuntaan kuuluvaa asiantuntijaa.

Suomen kansallisena tavoitteena on kasvattaa luomutuotantoa siten, että vuonna 2020 Suomen peltoalasta olisi luomutuotannossa 20 % ja julkisissa ruokapalveluissa tarjottavasta ruoasta luomuruoan osuus olisi 20 %. Luomutuotannon osuus Suomen peltoalasta on jatkuvasti kasvanut ja tuoreimpien tilastojen mukaa luomutuotannon osuus Suomen kokonaispeltoalasta on 13 %. Joissakin maakunnissa 20 %:n pinta-alatavoite on jo saavutettu. Julkisissa ruokapalveluissa tarjottu ruoasta tällä hetkellä noin 5 % on luomua.

Jotta tavoitteet saavutetaan ja toisaalta myös suomalaisella tuotannolla ja tuotteilla voidaan vastata luomutuotteiden globaaliin markkinakysyntään ja samalla vahvistaa elintarvikevientiämme, vaaditaan valtiovallalta erityistoimia kotimaisen luomutuotannon tukemiseen. Valtion ensi vuoden budjetissa ei kuitenkaan ole erillisrahoitusta kotimaisen luomutuotannon kehittämiseen, eikä tieteellisen tutkimuksen edistämiseen.

Suomen ruokajärjestelmän keskeisiä pulmia torjunta-aineiden käytön lisäksi on tuontiruoan suuri osuus: alijäämä on noin 3–4 mrd. euroa vuodessa. Haittavaikutuksia kansantalouteen kasvatetaan ruoan tuonnin lisäksi tavanomaisen tuotannon käyttämien torjunta-aineiden, väkirehujen ja lannoitteiden maahantuonti. Myös luomuelintarvikkeita tuodaan maahan: kaupoissa myynissä olevista luomuelintarvikkeista (tuotenimikkeistä laskettuna) vain 60 % on kotimaisia.

Luomutuotannon kasvua tukee kasvava luomutuotteiden kuluttajakysyntä Suomessa ja tuotannon parempi kannattavuus verrattuna tavanomaiseen tuotantoon. Luomutuotteiden kysyntä kasvaa myös globaalisti, mikä tarjoaa suomalaiselle elintarvike- ja luonnontuotealalle (mm. luomukosmetiikan raaka-aineet) vientimahdollisuuksia. Vientimarkkinoilla luomubrändi tukee suomalaisen maataloustuotannon puhdasta imagokuva. Luomutuotannon kasvutavoitteet edellyttävät sitä, että yhä suurempi joukko viljelijöitä ja elintarvikeyrityksiä tuottavat luomutuotteita ja heidän osaamistarpeitaan palvelevaan kotimaisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan avulla.

Talousarvioaloite TAA 564/2018 vp

Yhteiskunnallisesti luomutuotannon hyödyt näkyvät maataloustuotannon positiivisempina ympäristövaikutuksina ja luomubrändin arvon hyödyntäminen tukee Suomen elintarvikeviennin kasvua. Tavanomainen maataloustuotanto hyötyy luomumenetelmien hyödyntämisestä erityisesti maan hoidossa, sillä luomumenetelmät edistävät sopeutumista ilmastonmuutoksen tuomiin sään ääri-ilmiöihin, kuten runsaisiin sateisiin tai kuivuuteen ja vähentää tuotannon riippuvuutta ulkoisista ostopanoksista. Luomutuotannon menetelmien osaaminen vahvistaa huoltovarmuuttamme. Luomutuotannon menetelmien hyödyntäminen vähentää myös ympäristömme kemikaalisoitumista kasvinsuojeluaineiden käyttötarpeen vähenemisen myötä. Viljelijöiden ja yritysten lisäksi kuluttavat tarvitsevat objektiivista, tiedeperustaista ja riittävän yleistajuista tietoa luomuroan kulutuksen vaikutuksista ympäristöön ja omaan terveyteensä.

Luomuinstituutti tukee toiminnallaan kotimaisen luomutuotannon vahvistumista koko elintarvikeketjussa tutkimuksen, kehityshankkeiden ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen keinoin. Tutkimus on monitieteistä, ja se kohdistuu koko elintarvikeketjuun.

Luomuinstituutille määritellyt tehtävät ovat:

1. Elinkeinoelämän ja tutkimuksen välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen
2. Luomututkimuksen rahoituksen vahvistaminen
3. Luomututkimuksen verkostoiminen kotimaassa
4. Suomen luomututkimuksen kansainvälistäminen
5. Luomututkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistäminen ja tutkimustuloksista viestittäminen
6. Yritystoiminnan ja liiketoimintakonseptien kehittämisen tukeminen.

Suomalaista luomututkimusta toteutetaan pääasiassa täydentävän ja kilpaillun tutkimusrahoituksen turvin. Suomalaisen luomututkimuksen kehittymisen kannalta kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälisen tutkimusrahoituksen saaminen on välttämätöntä. Kansainvälinen yhteistyö mahdollistaa myös luomuosaamisen siirtämisen suomalaisen luomusektorin käyttöön.

Luomuinstituutin rahoitus on perustamisvaiheesta alkaen ollut vajaa. Luonnonvarakeskus ja Helsingin yliopisto maksavat vuosittain Luomuinstituutin johtamisen kustannukset (120 000 euroa/v). Instituutin muu koordinaatiotoiminta, joista keskeisimpiä ovat kansainvälisen tutkimusyhteistyön ja elinkeinoelämää tukevan tutkimuksen edistäminen ja luomusta viestiminen edellyttävät kuitenkin 180 000 euron vuotuista budjettirahoitusta. Luomuala ei kehity tavoitteiden mukaisella tavalla ilman luomutiedon tuottamiseen suunnattua rahoitusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 180 000 euroa momentille 30.01.05 Mikkelissä toimivan Luonnonvarakeskuksen ja Helsingin yliopiston alaisen valtakunnallisen Luomuinstituutin toimintaan vahvistamaan Suomen kansallisten luomutavoitteiden etenemistä.

Talousarvioaloite TAA 564/2018 vp

Helsingissä 28.9.2018

Satu Taavitsainen sd
Suna Kymäläinen sd
Sirpa Paatero sd
Anneli Kiljunen sd
Heli Järvinen vihr